

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей : Закон України : від 02.06.2005 р. № 2623-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>.
2. Крестовська Н.М. Дитячий омбудсмен у громадському суспільстві // Н.М. Крестовська // Вісник Запорізького національного університету. – 2005. – № 1. – С. 25–35 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dissert.com.ua/content/350566.html>.
3. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. Горбатенко В.П. ; за ред. [Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка] ; 2-е вид., допов. і переробл. – К. : Генеза, 2004. – 736 с.
4. Марцеляк О.В. Реформування вітчизняної моделі Уповноваженого з прав людини і запровадження дитячого омбудсмена в Україні – потреба часу / О.В. Марцеляк // Досвід інституту уповноваженого з прав дитини: перспективи для України : зб. матер. до міжнар. конф. (Київ, 11–12 жовтня 2006 р.). – К., 2006 – С. 29–33.
5. Марцеляк О.В. Омбудсмен з прав дитини: проблеми формування і розвитку у світі і в Україні / О. В. Марцеляк // Право України. – 2003. – № 10. – С. 44–48.
6. Широ С.В. Права ребенка: необходимость внедрения

новых механизмов защиты : [монография] / С.В. Широ. – Мурманск, 2009. – 168 с.

7. Закрицька В. Омбудсмен з прав дитини в механізмі державного захисту прав, свобод і законних інтересів дітей: зарубіжний досвід / В. Закрицька // Вісник. – 2012. – № 4(71). – С. 346–356 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dspace.nulau.edu.ua:8088/bitstream/123456789/3953/1/Zakrinskaya_346.pdf.
8. Фоменко М.В. Щодо запровадження інституту омбудсмена з прав дитини в Україні / М.В. Фоменко // Зб. наук. праць Харківського нац. пед. ун-ту ім. Г.С. Сковороди. Серія «Право». – 2011. – Вип. 17. – С. 186–191.
9. Питання Уповноваженого Президента України з прав дитини : Указ Президента України від 11.08.2011 р. № 811/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/811/2011>.
10. Опацький Р.М. Проблеми розвитку інституту Уповноваженого Президента України з прав дитини / Р.М. Опацький // Вісник Запорізького нац. ун-ту. – 2012. – № 2. – С. 62–65.
11. Карпачова Н. Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні : Перша щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 05.04.2011 р. / Н. Карпачова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ombudsman.kiev.ua>.

УДК 342.9:378(477)»16-20»

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVI – НА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

Будник Ю.А., здобувач
кафедри управління, адміністративного права і процесу
та адміністративної діяльності
Національний університет державної податкової служби України

Стаття присвячена правому регулюванню інституційного розвитку вищої освіти на території українських земель у другій половині XVI – на початку XX ст.

Ключові слова: вища освіта, території українських земель, вищий навчальний заклад, університетські статутути.

Статья посвящена правому регулированию институционального развития высшего образования на территории украинских земель во второй половине XVI – начале XX в.

Ключевые слова: высшее образование, территории украинских земель, высшее учебное заведение, университетские уставы.

Budnyk Y.A. LEGAL REGULATION OF INSTITUTIONAL DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION ON THE TERRITORY OF UKRAINIAN LANDS IN THE SECOND HALF OF XVI – THE EARLY XX CENTURY

The article is devoted to legal regulation of institutional development of higher education on the territory of Ukrainian lands in the second half of XVI – the beginning of XX century.

Key words: higher education, the territory of the Ukrainian lands, higher educational institution, university statutes.

Постановка проблеми. Усе, що було напрацьовано людством до XXI ст., є певною базою для створення нової системи вищої освіти. Знання її історії дозволить більш глибоко проаналізувати перебіг процесів, що відбувалися під час її розвитку, і ввібрати те найцінніше, що дозволить надалі розвивати сучасну систему вищої освіти в Україні.

Осмилення минулого дає можливість впливати на зміну сьогодення, і це закономерно.

Ступінь розробленості проблеми. Сучасний стан адміністративно-правового регу-

лювання вищої освіти та перспективи її розвитку вимагають аналізу інституцій розвитку вищої освіти на території України та правового регулювання, які її супроводжували. Питання становлення та розвитку вищої освіти в Україні особливо привертало увагу науковців у історико-педагогічному контексті, зокрема, їх вивчали С. Бабішин, Ю. Алексєєв, Л. Баїка, В. Британ, М. Максимович, І. Курляка, С. Майборода, Б. Мітюров, О. Величко, С. Миропольський, А. Алексюк, С. Рождественський, С. Сірополк, М. Кошуба, П. Краснящих та ін. Водночас невиправданим буде твердження

про те, що правовий та, зокрема, адміністративно-правовий аспект вищої освіти залишаються поза увагою дослідників. Так, його загальні та окремі питання, у тому числі в історико-правовому розрізі, висвітлено у напрацюваннях О. Бандурки, В. Бакуменка, В. Журавського, С. Ніколаєнка, Л. Гаєвської, Д. Дзвінчук, М. Курко, Г. Єльнікова, Л. Головій, С. Крисюка, Н. Нижник, Р. Шаповала, О. Ярмиша та ін. Проте важливість історико-правового аналізу розвитку та формування вищої освіти не втрачає своєї актуальності й сьогодні.

Мета статті – визначення інституційного розвитку вищої освіти України періоду другої половини XVI – початку XX ст. під впливом різних політико-правових інституцій.

Виклад основного матеріалу. Історія вищої освіти в Україні тісно пов'язана зі всією історією українського народу. Багатомісячне існування у стані роздробленості, під владою польських, литовських та угорських феодалів дуже вплинуло на розвиток вищої освіти [1].

Українські землі у XVI ст., втративши національну єдність, опинилися у складі різних держав: Галичина, Холмщина, Підляшшя, Волинь, Поділля, Брацлавщина, Київщина – під Польщею; Берестейщина і Пінщина – під Литвою; землі по нижній течії Десни і Сейму, по Остер і Гомель над Сожею, у т. ч. верхів'я Псла, Ворскли і Дінця, а також Полоцьк та багато чернігівських і новгород-сіверських князів зі своїми володіннями – під Московією; Буковина з 1564 р. разом з Молдовою – під протекторатом Туреччини; Закарпаття – спершу під Угорщиною, а з середини XVI ст. – під Австрією.

Хоча українські землі знаходилися під владою іноземних держав, у XVI – першій половині XVII ст. в Україні склалися умови, які зумовили національно-культурне відродження.

Включення українських земель до складу найбільшої східноєвропейської держави – Речі Посполитої мало величезні політичні, економічні та культурні наслідки для населення України. З одного боку, Україна ставала ближчою до Заходу, до європейського способу життя, з іншого – втрачала можливість для самостійного державного розвитку.

З появою Острозької академії пов'язують появу перших вищих навчальних закладів в Україні. Так, у 1580 р. за активного сприяння князя Костянтина Острозького в його фамільному маєтку Острозі на базі діючої раніше школи було відкрито Острозьку академію – перший вищий навчальний заклад в Україні з вітчизняною системою духовних цінностей. Академія, яку називали «трьохмовним лицеем», «храмом муз», «острозькими Афінами», була навчальним закладом нового типу – слов'яно-греко-латинською академією, за зразком якої відкривалися православні навчальні центри у Києві (1632 р.), Ясах (1640 р.), Москві (1687 р.) [2].

У 1636 р. Острозька академія припинила своє існування, проте результати її діяльності не зникли безслідно – сформований тип вищого навчального закладу було перенесено до Києва, звідки він поширився до Молдавії та Москви [3].

Одним із перших визначних класичних університетів на західноукраїнських землях став Львівський університет (1661 р.) як значний науково-освітній центр. 20 січня 1661 р. король Ян Казимир підписав диплом, який давав Львівській єзуїтській колегії статус і титул «університету» з правом викладання усіх сучасних університетських дисциплін та присвоєння наукових ступенів бакалавра, ліценціата, магістра і доктора [4, с. 110–111].

У Львівському університеті навчання відбувалося за зразком європейських академій. Від часу заснування і до 1773 р. Львівський університет повністю перебував під контролем єзуїтського ордену і підпорядковувався генералові єзуїтів у Римі [5, с. 112–114].

На початку XVII ст. було створено Київську братську школу, серед викладачів якої були вихованці Острозької академії та європейських університетів. У 1632 р. відбулося об'єднання Лаврської та Київської братських шкіл у Київську (Киево-Могилянську) колегію (пізніше академію) [6].

Киево-Могилянська академія була основним осередком вищої освіти на Лівобережжі, яка перебувала у складі Російської імперії [7, с. 177]. Вважається, що академія отримала статус вищої освітньої установи в 1701 р. 26 вересня 1701 р. Петро I видав грамоту, відповідно до норм якої академія отримала самоврядування і назву: «Академии их Киево-Могилянской, что от прежнего своего основания имеет равные привилегии как обыкновенно иные академии во всех государствах иноземческих, право свободности имеют подтверждено» [8, с. 119]. Академії було надано право викладати богослов'я, а ректор та префект отримали право здійснювати судочинство над студентами [9, с. 120]. Саме ці права і підтверджують статус академії як вищої школи (ознаками вищих шкіл того часу було право надавати наукові звання – бакалавра, магістра, доктора; право мати власний суд над професорами і студентами, а не підлягати юрисдикції стороннього духовного чи світського суду; право студентів мати свої корпорації) [9, с. 118].

Наприкінці XVIII ст. українські землі (за трьома поділами Польщі) потрапляють під владу двох імперій – Російської та Австро-Угорської.

На початку XIX ст. Російська імперія була однією з найбільших у світі. Переважна частина українських земель (Лівобережна, Слобідська, Правобережна та Південна Україна) входила до її складу. З ліквідацією політичної автономії України наприкінці XVIII ст. царський уряд запровадив загальноімперську державно-політичну систему з її уніфікаційними методами управління.

У перші роки царювання імператора Олександра I були позначені підготовкою до змін освітньої системи, що стали складовою усього комплексу реформ цієї доби.

Відсутність дієвих центральних органів влади, які могли б задовольнити потреби часу та втілити у життя проекти імператора, стимулювала проведення т. зв. міністерської реформи.

Маніфестом від 8 вересня 1802 р. було оголошено про заснування Міністерства народної освіти [10, с. 100].

Міністерство народної освіти розробило і видало 24 січня 1803 р. «Попередні правила народної освіти», згідно з якими створювалося шість навчальних округів: Московський, Віленський, Дерптський, Санкт-Петербурзький, Харківський та Казанський. Українські губернії ввійшли до Віленського (Волинська, Київська, Подільська) та Харківського (Слобідсько-Українська, Чернігівська, Полтавська, Миколаївська, Катеринославська, Таврійська) округів [11, с. 53–54].

Відповідно до Правил, у кожному губернському місті мала функціонувати гімназія: у повітовому – принаймні одна школа, а в кожній парафії – не менше однієї парафіяльної школи. Усі навчальні заклади діяли автономно. Однак кожний навчальний заклад вищого типу завідував усіма навчальними закладами нижчого типу, розташованими в його регіоні [10, с. 101]. Навчально-адміністративним центром округу був університет на чолі з попечителем. У його безпосередньому підпорядкуванні перебувала губернська гімназія. Директори гімназій повинні були здійснювати загальний нагляд над повітовими і подібними їм училищами, а смотрителі повітових училищ спостерігали за порядком у приходських [11, с. 50–51].

Концептуальним документом, що визначив підстави функціонування університетської освіти в Російській імперії на початку XIX ст., стали «Стверджуючі грамоти» Московського, Харківського та Казанського університетів. У них обумовлювалися особливі права і переваги цих навчальних закладів, мета університетської освіти. Встановлювалася структура управління, права на видачу документів про освіту та здобуття учених ступенів, визначався порядок надання чину та матеріального забезпечення професорського складу тощо. Одночасно з грамотами були підготовлені статuti університетів – Статут університетів Російської імперії і Статут навчальних закладів, підвідомчих університетам. Видання цих офіційних документів стало заключним етапом роботи провідних діячів тогочасної освіти та державної адміністрації з визначення основних принципів державної системи народної освіти.

У 1804 р. на підставі проектів, розроблених ще за часів Катерини II та прикладу улаштування університетів у тогочасній протестантській Німеччині, приймається перший університетський статут. Відповідно до нього, університети наділялися широкою автономією і свободою викладання. Вищим органом самоврядування визначалась Університетська рада, яка складалась із професорів і мала найбільші повноваження у навчальному, адміністративному та господарському напрямках. Усі порушення, вчинені викладачами та вихованцями, підлягали юрисдикції університетського суду. Незважаючи на певне намагання уніфікації, університети Російської імперії до кінця XIX ст. різнилися між собою окремими правилами, кількістю факультетів та переліком дисциплін [11, с. 624].

У 1805 р. розпочав свою історію Імператорський Харківський університет, який підпорядковувався Міністерству народної освіти

і безпосередньо залежав від попечителя навчального округу. На чолі університету стояв ректор, а при ньому – Рада і Правління. До 1835 р. Правління підпорядковувалося Раді, а згодом стало виконавчим органом при ректорі, який його очолював. Членами Правління були декани факультетів і призначений попечителем обов'язковий засідателю із числа ординарних професорів, який за статутом 1835 р. був замінений посадовою особою університету – синдиком. Правління завідувало адміністративними, поліцейськими і господарськими справами університету. За статутом 1804 р. Правління виконувало обов'язки судової інстанції. Але першою судовою інстанцією був ректор. У його обов'язки входив розгляд справ судового характеру, які виникали серед працівників і студентів за позовом, що не перевищував 15 крб. Ректор мав право арештовувати цих осіб до трьох днів, і водночас був примируючою інстанцією [12].

З 1817 по 1824 р. Міністерство народної освіти увійшло до складу Міністерства духовних справ і народної освіти як департамент народної освіти.

Для впорядкування навчальних закладів і змісту навчання було створено новий комітет при Міністерстві народної освіти, якому доручалося порівняти усі статuti навчальних закладів імперії – від приходських училищ до університетів – розглянути і порівняти зміст навчальних предметів, розглянувши підручники і посібники; розробити нові навчальні плани і визначити підручники, яких необхідно дотримуватися, а після цього «заборонити будь-яке довільне викладання знань за довільними книгами і зошитами» [10, с. 122].

15 липня 1834 р. відбулося урочисте відкриття Імператорського університету св. Володимира на базі перенесеного до Києва Польського Кременецького ліцею. Спочатку в університеті функціонував лише філософський факультет з історико-філологічним і фізико-математичним відділеннями [13].

У липні 1835 р. прийнято новий Університетський статут, який на відміну від статуту 1804 р. звужував автономію вищих навчальних закладів та підсилював (зміцнював) вертикаль адміністративної влади центру. Насамперед зросла керівна роль попечителя навчального округу і ректора як його представника в університеті. Зокрема, ректору надавалося право реального контролю над ходом і якістю викладання. Повноваження ради університету зосереджено на вирішенні проблем навчальної та наукової діяльності [14]. Посади ректорів і деканів залишилися виборними, але кандидатуру ректора затверджував цар, професори та ад'юнкти затверджувалися на посади міністром, який міг призначити їх без рекомендації ради. На інші посади в університеті призначав попечитель відповідного навчального округу, що значно звужувало права ректора, деканів, органів колегіального самоврядування щодо внутрішнього університетського управління [15].

З цього часу головні важелі управління вузами зосереджуються у руках попечителів навчальних округів, які мають тепер приймати «усі міри» для процвітання університету.

Уся ділова документація університетів проходила через попечителя. Звітна документація попечителів відігравала значну роль у формуванні урядової політики. Посада попечителя належала до високого III класу. Згідно з табелем про ранги він призначався імператором з числа вищих сановників держави [16].

Крім того, новий статут ліквідував судові права університетів, передбачав створення нових факультетів та вносив зміни до програм викладання [16].

У 1863 р. приймається новий університетський статут, що відновлює автономію університетів. Важливим заходом цього законодавчого періоду стало залучення університетських рад до розробки законодавчих актів, особливо це стосувалося рад Київського та Харківського університетів, які зробили значний внесок у розробку університетської реформи. Новий університетський статут знову запровадив виборність усіх адміністративних посад і професорів, відновив права ради професорів, що стала головним органом університетського самоврядування, а також університетський суд. Отже, повернення прав університетському самоврядуванню у 60–70-ті роки XIX ст. відбувалося при збереженні впливу та контролю центральних і місцевих органів влади над університетами [16].

Позитивним заходом періоду реформи в галузі університетської освіти стало відкриття у травні 1865 р. ще одного університету на території України – Одеського університету, який мав назву Новоросійський університет, що ґрунтувався на Рішельєвському лиціі. Ініціатором відкриття Одеського університету були російський педагог і лікар М.І. Пирогов та генерал-губернатор О.Г. Строганов [13].

Наступне продовження реформ у сфері вищої освіти призвело до ліквідації університетської автономії, колегіальності, корпоративності, повне підпорядкування університетів міністру освіти та попечителям. Попечитель контролював і брав безпосередню участь у діяльності університетів [16]. Був скасований університетський суд. Нагляд за студентами та вільними слухачами здійснював інспектор, який призначався міністром [17]. У трьох університетах України діяв загальноросійський статут, який з деякими змінами визначав положення світської освіти в цілому.

Після 1884 р. Міністерство народної освіти контролювало ведення діловодства в університетах. Статутом університету було введено спеціальний розділ «О порядку деловодства в собраниях факультетов и советов» [18, с. 45]. Нагляд за дисципліною здійснювала інспекція, яка була незалежною від професорської колегії [18, с. 81].

Останній загальний статут імператорських російських університетів 1884 р. з певними змінами й доповненнями зберігав чинність до 1917 р. Традиційно його вважають найконсервативнішим, навіть найреакційнішим з усіх загальноросійських університетських статутів [19].

Західноукраїнські землі (Східна Галичина, Північна Буковина і Закарпаття) перебували під владою Австрійської монархії.

Буковина, яка розташована у передгір'ях Карпат, була протекторатом різних країн – Австрії, Румунії. Лише в 1940 р. ці землі возз'єдналися з Україною [13].

У 1868 р. ставиться питання у Буковинському сеймі про заснування юридичної академії у Чернівцях. Указом австрійського імператора Франца-Йосифа від 31 березня 1875 р. було засновано Чернівецький університет, у тому числі й богословський греко-православний факультет – єдиний православний факультет в Австрійській імперії. Буковинський сейм прийняв рішення (12 травня 1875 р.) передати крайову бібліотеку університету, а також фінансувати будівництво університету в сумі 50 тис. флоринтів з крайових коштів. Общинна рада міста також передала 50 тис. флоринтів на будівництво університету.

У листопаді 1875 р. відбулося урочисте відкриття університету, якому було надано назву Чернівецький університет ім. Франца-Йосифа.

Висновки. Таким чином, аналіз наукової літератури та нормативно-правових актів у сфері вищої освіти періоду кінця XVI – початку XIX ст. дає можливість виокремити такі характеристики інституційного розвитку вищої освіти.

По-перше, зазначений період характеризується появою вищих навчальних закладів на території українських земель Острозької та Києво-Могилянської академії, Львівського, Харківського, Київського та Одеського університетів, а також суб'єктів із відповідною компетенцією (Міністерства народної освіти, попечителів, інспекторів).

По-друге, появою централізованих нормативно-правових актів загального характеру, які визначали ряд важливих питань освітньої діяльності.

Університетські статути вищої освіти, які інтенсивно приймалися, змінювались та доповнювались у вищих навчальних закладах, дозволяють говорити про пошуки оптимальних форм управління освітою. Як наслідок, вищим закладам надавалася широка автономія у здійсненні управління освітнім процесом та вирішенні внутрішньо-організаційних питань (статути 1805, 1864 рр.) або суттєво обмежувалась (статути 1835, 1884 рр.).

По-третє, формування нормативно-правового підґрунтя внутрішньо-організаційної діяльності інституцій вищої освіти.

Разом з тим перманентні реформаційні процеси не сприяли сталому розвитку та підвищенню якості вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Буніна Л.М. Історія вищої освіти в Україні / Л.М. Буніна // Науковий вісник Донбасу – 2013. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2013_3_2.pdf.
2. Шаповал Р.В. Адміністративно-правове регулювання освітньої діяльності в Україні : дис. ... д. ю. н. : спец. 12.00.07 / Р.В. Шаповал ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2011. – 372 с.
3. Історія університету // Офіційний сайт «Національний університет «Острозька академія», 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oa.edu.ua/ua/info/history>.

4. Глузман А.В. Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования : [монография] / А.В. Глузман. – К. : Видавничий центр «Просвіта», 1997. – 312 с.

5. Бобылев С.Н. Формирование экономики знаний в контексте устойчивого развития / С.Н. Бобылев // Вестник Московского университета. Сер. 6. «Экономика». – 2008. – № 5. – С. 112–114.

6. Киево-Могилянська академія: путь длиною в три века // Офіційний сайт газети «Зеркало недели. Україна». – 1995. – № 30 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zn.ua/articles/33327>.

7. Субтельний О. Україна: історія / О. Субтельний ; 3-е вид., перероб. і доп. – К. : Либідь, 1993. – 720 с.

8. Очерки истории школы и педагогики за рубежом. – М., 1989. – Ч. 2. – Гл. 8–9.

9. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко ; ред. Ю. Вільчинський, Л. Масенко. – К. : Наукова думка, 2001. – 912 с.

10. Мединський Є.М. Історія російської педагогіки до Великої жовтневої соціалістичної революції / Є.М. Мединський. – К.; Х. : Рад. школа, 1938. – 463 с.

11. Рождественский С.В. Исторический обзор деятельности Министерства народного просвещения (1802–1902) / С.В. Рождественский. – СПб., 1902. – 785 с.

12. Войцехівська І., Абліцов В., Божко О. та ін. Історія

України в особах: XIX – XX ст. / [І. Войцехівська, В. Абліцов, О. Божко та ін.]. – К. : Україна, 1995. – 479 с.

13. Козацька І.В. Історія зародження вищої освіти в Україні / І.В. Козацька // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. «Пед. науки». – 2010. – Вип. 189. – Ч. 1. – С. 117–121.

14. Миськів Л.І. Адміністративно-правове забезпечення зародження та розвитку вищої освіти на території сучасної України / Л.І. Миськів // Європейські перспективи. – 2013. – № 4. – С. 61–65.

15. Кірдан О.Л. Управління вищим навчальним закладом: теоретичний аналіз / О.Л. Кірдан // Вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка. Сер. «Педагогічні науки». – 2012. – Вип. 20. – С. 44–49.

16. Левицька Н. Університетські статuti Наддніпрянської України (XIX – початок XX ст.) / Н. Левицька // Київська старовина. – 2011. – № 5. – С. 44–55.

17. Общій устав Императорских Российских университетов. 1884: Сборник постановлений по Министерству народного просвещения. – СПб. : Тип-я «Общественная польза», 1893. – Т. 9. – С. 986.

18. Сравнительная таблица уставов университетов 1884, 1863, 1835 и 1804 гг. – СПб. : тип-я Спб. тьютми, 1901. – С. 45, 81.

19. Эймонтова Р.Г. Русские университеты на грани двух эпох / Р.Г. Эймонтова. – М. : Наука, 1985. – 349 с.

УДК 342.951

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Буханевич О.М., к. ю. н., доцент, здобувач
Інститут законодавства Верховної Ради України

Стаття присвячена дослідженню проблемних питань впровадження надання адміністративних послуг в електронній формі. Розглянуто сучасний стан системи надання електронних адміністративних послуг. Окреслено правові проблеми впровадження в Україні надання адміністративних послуг в електронному вигляді. Наголошено на необхідності прийняття окремого Закону щодо правового регулювання відносин, що формуються у сфері надання адміністративних послуг в електронній формі.

Ключові слова: електронні адміністративні послуги, інформаційно-комунікаційні технології, електронне урядування, Єдиний державний портал адміністративних послуг, суб'єкти надання адміністративних послуг, суб'єкти звернення.

Статья посвящена исследованию проблемных вопросов внедрения предоставления административных услуг в электронной форме. Рассмотрено современное состояние системы предоставления электронных административных услуг. Определены правовые проблемы внедрения в Украине предоставления административных услуг в электронном виде. Отмечена необходимость принятия отдельного Закона о правовом регулировании отношений, которые формируются в сфере предоставления административных услуг в электронной форме.

Ключевые слова: электронные административные услуги, информационно-коммуникационные технологии, электронное правительство, Единый государственный портал административных услуг, субъекты предоставления административных услуг, субъекты обращения.

Bukhanevych O.M. IMPLEMENTATION OF ELECTRONIC PROBLEMS ADMINISTRATIVE SERVICES IN UKRAINE

This article is devoted to research implementation issues of administrative services electronically. The current state of the provision of electronic administrative services. Outlined legal problems of implementation in Ukraine of administrative services electronically. The necessity of adopting a special law on the legal regulation of relations emerging in the field of administrative services electronically.

Key words: electronic administrative services, information and communication technologies, e-government, Only State Portal administrative services, subjects providing administrative services, subjects of treatment.

Постановка проблеми. Одним із трендів у розвитку світового суспільства є його трансформація до інформаційного суспільства на основі широкого впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в усі

сфери життєдіяльності людини, суспільства та держави. В умовах сучасного етапу розвитку інформаційного суспільства основною вимогою з боку суб'єктів звернення до адміністративних послуг органів державної та